

**Дніпропетровський національний університет
імені Олеся Гончара**

МАТЕРІАЛИ

**Третьої всеукраїнської
науково-практичної конференції**

**«Педагогічні традиції та інновації в
сучасному освітньому просторі»**

1 жовтня 2016 р.
м. Дніпро

Отже, до комплексу педагогічних умов формування культури родинних взаємин старшокласників загальноосвітньої школи на засадах самопізнання віднесено:

- забезпечення навчально-методичного супроводу формування культури родинних взаємин старшокласників загальноосвітньої школи на засадах самопізнання;

- удосконалення науково-методичної підготовки педагогів до формування культури родинних взаємин старшокласників загальноосвітньої школи;

- впровадження в навчально-виховний процес загальноосвітньої школи заходів з підвищення культури родинних взаємин батьків старшокласників на засадах самопізнання.

Впровадження вказаних педагогічних умов у навчально-виховний процес загальноосвітніх шкіл сприятиме формуванню свідомого і відповідального ставлення учнів до створення сім'ї та народження дітей, забезпечить поглиблення їх знань про шлюб та сім'ю, і що найважливіше, формування в учнів вмінь застосовувати здобуті знання під час комунікацій у батьківській, а надалі і у власній родині відповідно до норм культури родинних взаємин.

Література:

1. Євтух М. Б. Культура взаємин / М. Б. Євтух, Т. В. Черкашина : підручник. – 3-тє вид., переробл. і доп. – Черкаси : видавець Чабаненко Ю. А., 2012. – 340 с.
2. Макаренко А. С. С любовью и тревогой : сборник / А. С. Макаренко / сост., вступ. ст., прим. А. К. Романовского, А. Т. Губко. – К. : УСХА, 1989. – 368 с.

Трубавіна І. М.

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

ДО ПИТАННЯ ПРО ЗМІСТ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В АСПЕКТІ КУЛЬТУРИ ПОВЕДІНКИ І СПІЛКУВАННЯ НА ОСНОВІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ВИМОГ

Проблема входження України в європейський простір має кілька аспектів: юридичний, політичний, економічний, соціальний та особистісний. В контексті особистісного аспекту необхідним є наявність і дотримання етичного кодексу, який регулює роботу посадових осіб місцевого самоврядування, депутатів міських рад, підвищує їх авторитет, довіру до неї. Така необхідність в Європі пов'язана також з існуванням громадського контролю за діяльністю та поведінкою виборчих осіб, а також з протидією корупції. Етична проблема в діяльності виборчих осіб виникає у тому випадку, коли дії окремої людини чи організації можуть завдати шкоди чи принести користь іншим особам, зокрема, через дії, на які уповноважена посадова особа органів місцевого самоврядування. Тому виникають питання розробки його змісту і дотримання виборчими особами. Такий етичний кодекс зараз розроблено в Україні і здійснюється його обговорення. Етичні кодекси дозволяють: 1)забезпечити демократизацію управління, підвищення управлінської культури, покращення якості надання послуг населенню, задоволення потреб громади; 2)здійснювати дієву протидію: корупції, політичної заангажованості, конфлікту інтересів, подвійних стандартів,

протистоянню різних гілок влади, політичних сил, діям всупереч морально-правовим нормам тощо. При цьому важливий аспект в рекомендаціях ЄС до розробки таких кодексів відводиться культурі поведінки і спілкування суб'єктів етичного кодексу[1; 2; 3; 4]. Кодекс етики –це перелік уніфікованих норм правильної, належної, доречної поведінки для депутата та посадової особи органу місцевого самоврядування, якими вони зобов'язані керуватися під час виконання своїх службових повноважень та які сприяють запобіганню неетичній поведінки. Кодекс регулює свідомість, поведінку та професійну діяльність міського голови, секретаря та депутатів міських рад [4]. Його об'єктом є етичні аспекти практичного здійснення місцевого самоврядування в діяльності міського голови, секретаря та депутатів міської ради. Нами було визначено, що метою кодексу етики є : впорядкування та вдосконалення на основі етики професійної діяльності міського голови, секретаря та депутатів місцевих рад для забезпечення високої якості місцевого самоуправління, покращення якості надання адміністративних послуг населенню і задоволення потреб громади, створення умов для найповнішої реалізації прав людини в громаді. Завданнями даного кодексу етики є: 1. Підвищення персональної відповідальності за належне виконання професійних обов'язків міського голови, секретаря та депутатів міської ради. 2. Підвищення рівня довіри громадян до місцевої влади. 3. Забезпечення прозорості і гласності в роботі міського голови, секретаря та депутатів міської ради, розширення можливостей впливу громадськості на оцінку і якість їх діяльності. Особливістю Кодексу етики для депутатів і посадових осіб органів місцевого самоврядування є те, що він має обов'язковий характер та забезпечує їх ефективну діяльність в інтересах громади, вдосконалює відносини в міській раді, депутатській діяльності, сприяє розвитку демократії, створює умови для захисту і реалізації прав та свобод жителів громади. Своїм результатом кодекс етики має формування впевненості у громадян в майбутньому, запобігання зловживанню владою, забезпечення ставлення до громадян як до клієнтів адміністративних послуг, подолання можливої політичної кризи в громаді, протидію корупції, конфлікту інтересів, зраді національних інтересів та інтересів громади, порушенню етичних норм поведінки, зарозумілості, недбальству, неуважності, безвідповідальності тощо.

Подані на цій основі рекомендації до культури поведінки та спілкування виборчих та посадових осіб місцевого самоврядування розроблені на рекомендаціях Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо Кодексу поведінки посадовців органів державної влади та місцевого самоврядування, Європейській Хартії місцевого самоврядування, пакеті модельних ініціатив з питань впровадження стандартів публічної етики на місцевому та регіональному рівнях (2004, Нордвікерхаут), з урахуванням проектів ЄС щодо розробки кодексів етики для посадових осіб публічної служби, на визначених законами України принципах роботи органів місцевого самоврядування та принципах служби в органах місцевого самоврядування[1; 2; 3].

На основі досліджень і рекомендацій [1-4] нами подано такий глосарій для розуміння змісту культури поведінки і спілкування посадових осіб місцевого самоврядування, який повинен стати основою для навчання в системі підвищення кваліфікації цих суб'єктів місцевої влади: 1. Етика поведінки міського голови, секретаря та депутатів місцевих рад – це мораль професійної роботи, що визначає

всі аспекти їх діяльності: 1) цінності та принципи; 2) стандарти та норми поведінки; 3) зовнішнє середовище (умови, в яких здійснюється діяльність). 2. Моральні якості – типові риси поведінки особистості без конкретних вказівок на те, які дії людина повинна робити, а що - ні. 3. Репутація – сукупність якостей і оцінок, за якими їх носії оцінюються громадянами, громадськими організаціями та ін. 4. Етичні критерії діяльності: 1) найбільший соціальний результат; 2) забезпечення прав і свобод; 3) справедливий розподіл зиску і витрат між усіма.

Враховуючи викладене, нами було сформульовано такий перелік вимог до культури поведінки і спілкування посадових осіб місцевого самоврядування:

1. У своїй роботі виборча особа повинна постійно демонструвати високу культуру поведінки і спілкування, яка передбачає знання і дотримання норм етики поведінки, високі моральні якості, культуру спілкування.

2. Етичні норми поведінки, яких потрібно дотримуватися в роботі:

Завжди пам'ятати про інтереси громади в цілому і окремих її членів, зберігати цілісність громади; захищати права та інтереси громади та її членів, надавати необхідну підтримку і допомогу, сприяти її розвитку та стабілізації; зберігати професійні межі при виявленні почуттів та емоцій, виявляти емпатію при розв'язанні проблем людини; сприяти благу громади; попереджувати нерівність, дискримінацію; ставити службовий обов'язок над усе, бути відданим своїй посаді; вміти виходити з позиції милосердя, виконуючи виборчу посаду; прагнути до самовдосконалення; бути спрямованим на дії; працювати з опорою на позитивне в громаді та людині; постійно прагнути до поліпшення життя людей, громади. Потрібно бути доброзичливим, уважним у роботі, вміти вислуховувати, здійснювати вплив на громаду в цілому та на окремих її членів; не обманювати, бути чесним; спонукати громаду до самовизначення, активізувати і стимулювати її потенціал; бути зразком етичної поведінки; зберігати і захищати гідність, честь і права своїх колег; дотримуватись ідей рівності у роботі і захищати рівноправність; виконувати свої обов'язки якнайкраще. Постійно спонукати громаду до самостійного або спільного прийняття рішень; виявляти довіру до людей, але враховувати всі позиції, погляди, думки; інформувати раду про мету, зміст, методи, засоби, результати своїх дій, здійснювати їх за згодою чи погодженням ради; враховувати розподіл влади, гендерні, вікові, індивідуальні особливості депутатів; будувати стосунки з радою на основі діалогу, на рівних; вміти зацікавлювати перспективами, переконувати; нагадувати раді і громаді про її можливості, потенціал, а не про її недоліки; схвалювати і попереджати, застосовувати якомога менше осуду і критики, переконувати, а не забороняти.

3. В своїй роботі при виконання повноважень і реалізації прав виборча особа органу місцевого самоврядування повинна постійно демонструвати такі моральні якості як: чесність, послідовність, принциповість, гнучкість у стосунках; неупередженість, повага до всіх, ввічливість; тактовність, делікатність, витриманість, рішучість, цілеспрямованість, наполегливість; зацікавленість, відкритість, емоційність при дотриманні професійних меж; емпатія, доброзичливість, терпимість, чуйність, толерантність; стабільність, розсудливість; справедливість, відповідальність; гуманістична спрямованість, турботливість, щирість.

4. Реалізація прав і виконання обов'язків виборчих осіб повинно здійснюватися через демократичне спілкування, для якого характерними є діалог,

спілкування на інтересах, а не на позиціях, активне слухання, емпатія, орієнтація на людину і проблему, оптимальне використання дистанції, вміння попереджувати і долати комунікативні бар'єри, використовувати різні способи впливу на співрозмовника. У спілкуванні використовуватися повинна лише нормативна лексика, звернення на «Ви» до всіх учасників спілкування, мова та імідж не повинні провокувати конфліктів, дорікань, образ.

Такий перелік вимог до культури поведінки і спілкування посадових осіб місцевого самоврядування означає, що в системі підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування повинні бути практичні заняття з відпрацювання норм і правил поведінки, розроблено спеціальний курс з проблеми для навчання, при цьому потрібна постійна методична і вихована робота на робочому місці з роз'яснення правил поведінки і культури спілкування, створено режим етичної культури поведінки і спілкування на робочому місці як корпоративна культура з акцентом на інтересах громади і правах і свободах громадян.

Література:

1. «Етика депутатської діяльності та інститут дисциплінарної відповідальності народних депутатів України: напрями удосконалення» Аналітична записка [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1036/>;
2. Методичні рекомендації щодо підготовки модельного кодексу етики і професійної поведінки посадових осіб місцевого. – Київ: КиївЦНТЕІ, 2011. – с. 100 ;
3. РЕКОМЕНДАЦІЯ № R (2000) 10 Комітету Міністрів державам-членам Ради Європи щодо кодексів поведінки державних службовців (прийнята Комітетом міністрів на 106 сесії 11 травня 2000 року) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://crimecor.rada.gov.ua/komzloch/control/uk/publish/article;jssessionid=C75D14A4396DDB62F4F196E8FD76B58E?art_id=48082&cat_id=46352;
4. Трубавіна І. М. Етика державної служби: практикум / І. М. Трубавіна – Харків: 1998. – ХФ УАДУ при Президентові України. – 20 с.

Шевченко Л. В.

Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара

ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС, ЙОГО МЕТА І СУТНІСТЬ. ДОСВІД ХІМІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ДНУ ІМ. О. ГОНЧАРА

Виховання як цілеспрямований процес культуроємності розвитку особистості являє собою систему взаємопов'язаних і взаємозалежних елементів, визначальний вплив на вибір яких надає особистість вихованця. Саме рівень актуального розвитку дитини в даний конкретний період часу є першопричиною визначення мети, а потім і змісту, форм, методів, засобів виховання, на відбір яких в визначній мірі впливає рівень професіоналізму педагога. Процес виховання може бути ефективним і малоефективним. Його характер визначається не тільки культурою суспільства і мікросередовища, а й суб'єктами виховання, включеними в цей процес, їх цілями, мотивами, установками, рівнем культури загалом.

Виховання здійснюється через виховний процес-цілеспрямований процес